

Statenmededeling

Onderwerp

Stand van zaken Regionale Energiestrategieën

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De resultaten van de Regionale Energie Strategieën tot dusver, het vervolg daarvan en de rol van de provincie Noord-Brabant.

Aanleiding

Op 19 mei 2017 heeft gedeputeerde Spierings tijdens een Themabijeenkomst Energie, toegezegd uw Staten op de hoogte te stellen van de voortgang van de regionale energiestrategieën. Met deze statenmededeling geven wij invulling aan deze toezegging.

Tijdens uw Statenvergadering van 10 november jl, heeft u een motie aangenomen over de steun aan gemeenten voor de regionale samenwerking rond de energietransitie. Waar mogelijk, gaan wij in deze statenmededeling al op deze motie in. Over de verdere uitvoering van deze motie wordt u door ons op een later tijdstip geïnformeerd.

Bevoegdheid

De ondersteuning van de Regionale Energie Strategieën is een uitvoerende bevoegdheid van GS. Wij informeren uw Staten in het kader van uw controlerende rol.

Kernboodschap

1. De vier Brabantse regio's werken samen met de provincie aan Regionale Energiestrategieën

In de zomer van 2016 werd de 'Deal pilots regionale energiestrategieën' getekend door het Rijk, de Vereniging Nederlands Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen. Twee van de vijf pilotregio's liggen in Brabant: West-Brabant en Hart van Brabant. De andere

twee regio's (Metropoolregio Eindhoven en Noordoost Brabant) zijn door ons uitgenodigd eveneens een Regionale Energiestrategie (RES) op te stellen. De Metropoolregio Eindhoven (Zuidoost-Brabant) kreeg de gelegenheid om op afstand deel te nemen aan de landelijke pilot als onderdeel van de 'community of practice'; het lerend netwerk rondom de pilot. Daarmee zijn drie van de vier Brabantse regio's betrokken bij deze pilot.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

In een RES bepalen maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, gemeenten, provincies en waterschappen het potentieel voor besparing en duurzame opwekking van energie in de regio en geeft de RES inzicht in vraagstukken als:

- Welke ambities delen we en waar moeten we dichterbij elkaar komen;
- Hoe goed kennen we de regionale opgave en wat is de ruimtelijke en economische impact;
- Wat doen we nu al in de energietransitie, wat willen we nog meer doen en wat hebben we daarvoor nodig aan kennis en expertise en/of wet- en regelgeving;
- Welke taken en rollen liggen bij welke partij en is dit de juiste verdeling.

Recent heeft een evaluatie van de 5 pilots plaatsgevonden (SLIM SCHAKELEN: Lessen voor een regionale energiestrategie) Deze evaluatie is in te zien via <http://regionale-energiestrategie.nl/de-regio-is-geen-eilandje/>

Drie van de vier Brabantse regio's (Zuidoost-Brabant, Midden-Brabant en West-Brabant) hebben het afgelopen jaar aan hun strategie gewerkt en leverden recent de eerste resultaten van hun strategie op. De regio Noordoost-Brabant is minder ver en is kortgeleden gestart met het ontwikkelen van een eigen energiestrategie.

Als provincie zijn we nauw betrokken bij de totstandkoming van de strategieën. Zo heeft de provincie een studie uit laten voeren naar het technisch potentieel voor energiebesparing en duurzame energieopwekking in iedere regio. Dit is in alle regio's als basis voor het gesprek in de regio en de strategie gebruikt. Daarmee is, voor zowel de afzonderlijke regio's als voor de provincie als geheel, een gezamenlijke basis neergelegd. Ook heeft de provincie (ambtelijk en bestuurlijk) deelgenomen aan de gebiedsbijeenkomsten die de regio's organiseerden en heeft de provincie, op verzoek van de regio West-Brabant bestuurlijk zitting genomen in de stuurgroep/regiegroep.

De kennis en expertise van de provincie werd gedeeld met de regio's. De provincie liet de regionale partijen hierbij nadrukkelijk in de 'driverseat' zitten. De strategie moet een regionaal gemaakt en gedragen resultaat opleveren. De provincie heeft daarbij waardering voor de wijze waarop de strategieën gemaakt zijn. Het is landelijk pionierswerk. Ook bij de totstandkoming van de strategie in Noordoost-Brabant is de provincie betrokken. Zowel in het voortraject om bestuurlijk commitment te creëren als in het traject wat recent is opgestart om tot een regionale strategie te komen.

2. Iedere regio doorloopt zijn eigen proces en komt tot een eigen strategie

De pilot leert dat de regio's hun strategieën op hun eigen wijze en eigen tempo ontwikkelen. De strategieën zijn dan ook verschillend van insteek en de wijze waarop de betrokken gemeenten omgaan met de strategie verschilt per regio en gemeente. Dit is zowel goed (het is een eigen regionale uitkomst) als lastig (de uitkomsten zijn niet altijd vergelijkbaar). Het maakt dat de strategieën aansluiten bij de bestaande regionale structuren, potenties en gebiedskenmerken. De provincie blijft voorlopig dan ook nauw betrokken, zonder daarbij te sturend te zijn. Het is aan de regio's om dat wat er geleerd en opgesteld, is ook tot uitvoering te brengen. De provincie daagt hen daarbij uit om nog meer aan te haken bij de maatschappelijke opgaven en potenties die er per regio leven. Dan kunnen de verschillen in de regio's als krachten van de regio's ingezet worden.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

West-Brabant

De strategie van West-Brabant richt zich op het behalen van 100% duurzame energie in 2050 met als tussendoel 16% in 2020. De strategie is te lezen via www.energietransitiwb.nl en richt zich op besparen, duurzame opwek en nieuw bewustzijn (gedrag en eigenaarschap) via 7 strategische pijlers.

In de uitvoeringsagenda welke deel uitmaakt van de strategie, wordt uitgegaan van drie stappen in de tijd.

Stap 1: Maken van duurzame energiemeters (tot 2022)

- Aansluiten en verstevigen lokale besparingsacties;
- Zon en windprojecten versneld realiseren, 8,55 PJ tot 2022;
- Duurzame warmte waar mogelijk toepassen;
- Aanjagen en innovatie stimuleren binnen duurzame mobiliteit;
- Starten en uitwerken van communicatie voor nieuw bewustzijn;
- Zorgen dat energietransitie meegenomen wordt in ruimtelijke ontwikkelingen

Stap 2: Voorbereiden om duurzame energiekilometers te maken (2022 – 2030)

- Gezamenlijk met alle stakeholders intensief werk maken van een nieuw bewustzijn en een andere houding over duurzame energie in West-Brabant. Hiervoor zetten we in op stevige en gezamenlijke communicatie;
- Gezamenlijke keuzes maken over het inpassen van duurzame energiebronnen. Ook op plekken waar deze in zekere mate kunnen zorgen voor aanpassing in de vigerende wet- en regelgeving en/of maatschappelijke weerstand;
- Gezamenlijk borgen we dat er voldoende proces- en projectfinanciering beschikbaar is. Bijvoorbeeld door het verankeren in de diverse begrotingen van de belangrijkste stakeholders;
- Helder hebben welke besparings- en opwekopgave waar op welke manier het beste in te vullen. Hiervoor worden op wijkniveau transitieplannen (warmte en elektriciteit) opgesteld.

Stap 3: Het maken van duurzame energiekilometers; op weg naar een energieneutraal West-Brabant.

Besloten is om de regiegroep (waaraan de provincie bestuurlijk deelneemt) voorlopig voort te zetten en dat gremium om te bouwen tot een Regionale Energie Alliantie waarin alle O's vertegenwoordigd zijn.

De regio wil hiermee door met de daadwerkelijke uitvoering van de strategie en wil de gemeenten ook aansporen om gezamenlijk mee te werken aan het vervolg.

Bestuurlijk trekker van de Regionale Energie Strategie in West-Brabant is Machiel de Gelder, wethouder in de gemeente Werkendam.

Hart van Brabant

De strategie van Hart van Brabant richt zich eveneens op 100% energieneutraliteit in 2050 en is in concept te lezen via www.energiestrategiehvb.nl. Deze strategie kijkt in principe vooruit naar de komende drie à vier jaar. Hart van Brabant ontwikkelde vijf uitgangspunten onder de noemer 'Vaart Maken':

- De ruimtelijke samenhang tussen winning en verbruik van energie is terug.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

- Er wordt aangesloten bij de dingen die al lopen zoals de vijf nationale transitiepaden van het rijk en een provinciale energieagenda;
- Lokaal wat kan & regionaal bij meerwaarde
- Gemeenschappelijke opgave vraagt om gemeenschappelijke oplossingen
- Opbrengsten lokaal herinvesteren.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

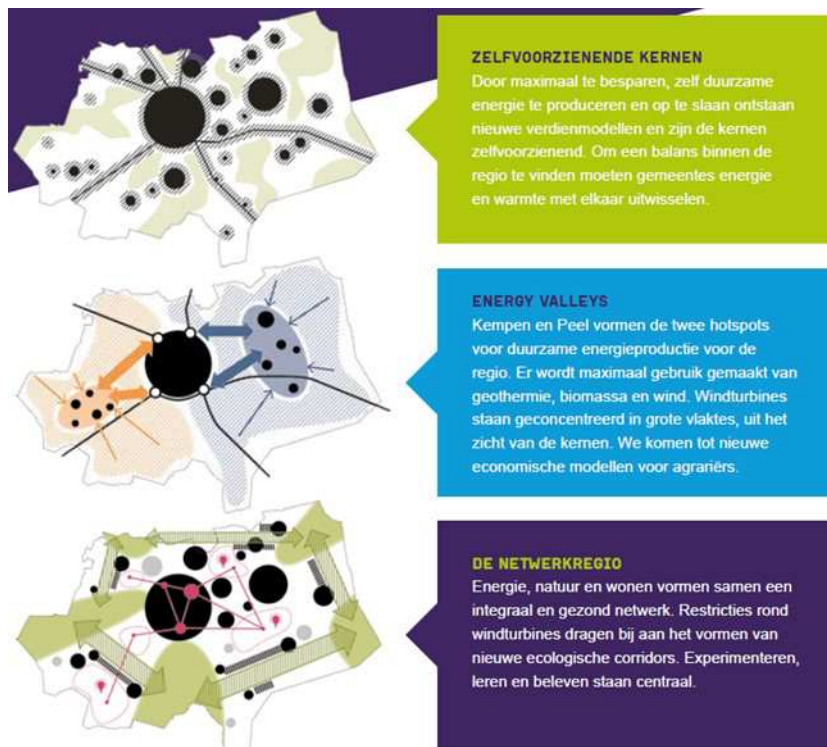
Deze lijnen zijn uitgewerkt in zes strategielijnen die de kern vormen van de strategie in Hart van Brabant (zie figuur). Onder elke strategielijn zijn concrete acties opgesteld die Hart van Brabant via een RES-netwerkorganisatie wil realiseren. Hierin neemt onder andere de Stichting MOED (Midden-Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Energie en Duurzaamheid) aan deel. Bestuurlijk trekker van de Regionale Energie Strategie in Hart van Brabant is Jan van Groos, wethouder in de gemeente Waalwijk.

Zuidoost Brabant

Zuidoost Brabant is geen officiële pilotregio in het kader van de landelijk pilot, maar heeft wel gebruik kunnen maken van de kennis- en leerbijeenkomsten. De regio heeft de ambitie om de eerste energieneutrale stedelijke regio van Nederland te worden.

Het afgelopen jaar heeft Zuidoost-Brabant hiervoor het traject 'Ruimte voor energie' doorlopen. Ten behoeven van de energieopgave is met onderwijsinstellingen, bedrijven en organisaties, een 'Kansenkaart Energie' opgesteld. Deze kansenkaart vormt het handvat voor partijen om daadwerkelijk duurzame energieoplossingen te realiseren. De uitkomst van dit traject is te vinden via <https://metropoolregioeindhoven.nl/thema-s/energietransitie>

Ruimte voor Energie was een traject waarbij uit verschillende bijeenkomsten in kaart is gebracht wat de huidige situatie is, waar de regio naartoe wil en wat daarin mogelijkheden en uitdagingen zijn. Hierbij zijn voornamelijk op ruimtelijk gebied de kansen in beeld gebracht. Dit resulteert in drie denkrichtingen die de bouwstenen vormen voor het hoofdstuk 'energie' binnen de Regionale Ruimtelijk Strategie (zie figuur).

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

De regio wil verder met dit proces en wil richting uitvoering gaan. Hiervoor wil de regio, aansluitend aan de provincie brede Brabantse Energie Alliantie, een Regionale Energie Alliantie oprichten. Een beweging die via themagroepen projecten realiseert. Op 1 februari 2018 start dit met een energietop waarbij de vraag aan de partijen voorligt om zich te verbinden aan het doel: de eerste energieneutrale stedelijke regio van Nederland. Bestuurlijk trekker van dit proces is Paul van Liempd, wethouder in de gemeente Waalre.

Noordoost Brabant

Noordoost Brabant heeft recent een eerste overzicht opgesteld van welke acties en projecten er bij de diverse gemeenten al lopen op het gebied van duurzame energieopwekking en -besparing. Dit als start voor de gezamenlijke ontwikkeling van een RES. Waar binnen de andere drie regio's al bestuurlijk commitment was voor het opstellen van een gezamenlijke energiestrategie, moest dat binnen deze regio eerst worden opgebouwd. Op dit moment zoeken de partijen naar een bureau dat, net zoals bij de andere regio's, het proces trekt. Bij dit proces wil de regio gebruik maken van de lessen die de andere regio's geleerd hebben. De provincie is ambtelijk betrokken bij deze voorbereiding. Bestuurlijk trekker van dit proces is Peter van de Wiel, wethouder in de gemeente Boxtel.

3. *We zien dat de Regionale Energiestrategieën aansluiten bij de provinciale ontwikkelingen*

In Brabant ontstaat met de ontwikkeling van Regionale Energie Strategieën en daaruit voortvloeiende Regionale Energie Allianties, een netwerk dat aansluit bij de Brabantse Energie Alliantie (BEA). Beide gremia zijn complementair aan

elkaar en wat regionaal bedacht wordt kan via de BEA ook in andere regio's gerealiseerd worden. De regio's maken zelf onderscheid tussen onderwerpen die bovenregionaal zijn of om andere redenen niet regionaal opgepakt kunnen worden. Dat bepaalt daarmee mede de agenda van de BEA. Een voorbeeld hiervan is het vraagstuk rondom de hoge temperatuur warmte.

Er is in de regio's een zorg over het aantal beschikbare arbeidskrachten die de energietransitie in de toekomst vorm moeten gaan geven. Bij hoge ambities en doelstellingen hoort een arbeidsmarkt met vakmensen die dit aankunnen. Deze zorg delen de regio's en de provincie en zal een vervolg moeten krijgen. Tot slot ziet de provincie graag dat door de totstandkoming van de Regionale Energie Strategieën ook dat alle Brabantse gemeenten een lokale energiestrategie gaan opstellen met het lokale netwerk, zodat een samenhangend complementair sterk geheel ontstaat. Dit zouden Lokale Energie Allianties genoemd kunnen worden. De aankomende gemeenteraadsverkiezingen biedt momentum voor deze ontwikkeling. Wanneer dit netwerk van overheden, ondernemers, onderzoeksinstituten en inwoners er op alle niveaus is, kan er gesproken worden van een energietransitienetwerk in Brabant. Alle projecten, van groot tot klein, van eenvoudig tot complex, kunnen op deze manier op het juiste schaalniveau opgepakt worden.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

4. De provincie gebruikt de input van de Regionale Energiestrategieën

De input van de Regionale Energie Strategieën wordt gebruikt voor de provinciale Omgevingsvisie en vormt input voor het vervolg op het huidige provinciale beleid (Energiebeleidsplan 2018-2030) waar de provincie in 2018 mee start. Regio-overstijgende onderwerpen worden meegenomen in de Omgevingsvisie en de Brabantse Agenda Wonen. Gedacht kan worden aan het vraagstuk rondom hoge temperatuur warmte voor de procesindustrie, grootschalige zonne- of windparken in relatie tot beperkt beschikbare ruimte, de uitrol van warmtenetten in relatie tot geothermie en bescherming van de ondergrond of de energieopgave voor (inter)nationale mobiliteit en logistiek. Bij de verdere uitwerking van de omgevingsverordening/-visie overlegt de provincie daarom met de regio's over de wijze waarop de energiedoelstellingen geholpen kunnen worden vanuit de Omgevingsvisie.

Tot slot worden de regio's ook betrokken bij de ontwikkeling van de netwerkbegroting die uw Staten op vrijdag 1 december tijdens een PS-vergadering bespraken.

5. GS geeft invulling aan uw motie van 10 november 2017

In deze motie verzoeken uw Staten GS om:

- Een actieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van Regionale Energie Strategieën in alle Brabantse regio's
- Te bevorderen dat alle gemeenten na maart 2018 de energietransitie als speerpunt in de nieuwe coalitieprogramma's opnemen
- In kaart te brengen wat de rol van de provincie kan zijn om de Regionale Energie Strategieën tot uitvoering te brengen en PS hierover te informeren bij de perspectiefnota 2018.

De provincie heeft actief bijgedragen aan de totstandkoming van de reeds gemaakte strategieën. Ook in Noordoost-Brabant levert de provincie een actieve bijdrage. Hiermee geven we invulling aan de door u gewenste totstandkoming van de strategieën in alle Brabantse regio's. Een logische maar voorname les hieruit is het inzicht dat de partijen elkaar moeten blijven vinden. De provincie en de regio's geven nadrukkelijk aan dat dit slechts het begin is en het nu een opgave wordt om samen vorm te geven aan de uitvoering aan de duurzame energieopgave. Deze uitvoering en de rol van de verschillende partijen daarin (waaronder de provincie), zal de komende tijd onderwerp van gesprek zijn. In deze gesprekken met de regio proberen we aan te sluiten bij de dynamiek van elke afzonderlijke regio en streven wij er niet naar om vanuit de provincie een uniforme aanpak op te leggen.

Zoals al eerder beschreven ziet de provincie graag dat alle gemeenten in de vier Brabantse regio's overgaan tot ambitieus beleid op het gebied van duurzame energie en hun omgeving daarbij betrekken. Hiervoor ligt een verantwoordelijkheid bij alle (politieke) partijen in Brabant, ook buiten GS om. Daarnaast roepen we op vele plekken in ons netwerk, partijen op om het belang van de energietransitie in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen onder de aandacht te brengen.

Consequenties

- 1. Via de Regionale Energiestrategieën wordt een goede basis gelegd voor de aanpak van de energieopgave binnen Brabant*

Het regionaal partnerschap in de triple helix groeit. Hiermee is een goede basis ontstaan om na de gemeenteraadsverkiezingen op lokaal en regionaal niveau, de energietransitie te versnellen. De Brabantse samenleving creëert hiermee een goede basis om een volwaardig partner te zijn voor het rijk bij deze grote opgave.

Europese en internationale zaken

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Vervolg

Uw Staten worden op de hoogte gehouden over de samenwerking tussen de regio's en de provincie. Het onderwerp zal terugkomen bij de verdere ontwikkeling van de Omgevingsvisie, het zal onderwerp van gesprek zijn bij de totstandkoming van de netwerkbegroting en de provincie gaat met de regio's in gesprek over de rol die de provincie kan spelen bij de uitvoering van de strategieën. Over dit laatste informeren wij u in ieder geval tijdens de behandeling van de perspectiefnota in 2018.

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

Bijlagen

Geen

Datum

19 december 2017

Documentnummer

GS: 4291557

PS: 4296135

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: mevrouw A.B.M. Boezeman, (073) 680 84 55,
aboezeman@brabant.nl, cluster Economie en Internationalisering van eenheid
Strategie en Beleid.

Opdrachtnemer: de heer T.P.A. Meulepas, (073) 681 22 46,
tmeulepas@brabant.nl, afdeling Innovatie en Energie van cluster Economie en
Internationalisering